

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 4 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 кр. на по године 6 круна.
За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.
Преплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.
Поједино број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: Филип Јерговић.

ЈАВНА РАСПРАВА

по дјелу злочина великог издаје, откривеног 23. окт. 1907. год.
XIII. СЈЕДНИЦА, ДРЖАНА 24. МАЈА 1908. ГОД.

Почетак у 8 сати

(Стенографске биљешке).

Предсједник: Нека се доведе Андрија Радовић.

Јесте ли ви Андрија Радовић?

Андрија Радовић: Јесам, г. предсједниче.

Предсједник: Одакле сте родом?

А. Радовић: Из Мартинића.

Предсједник: Шта сте по занимању?

А. Радовић: Члан Државног Савјета у пензији.

Предсједник: Јесте ли кажњавати кад?

А. Радовић: Не никад, изузевши мале казне као ђак, а и у томе сам вазда био примјера.

Предсједник: Ви сте чули тужбу државног тужиоца (чита):

Противу вас тужба наводи:

1.) По исказу Стевана Рајковића, да му је Даковић на путу од Гужа до Цавата, разлажући му завјеренички план и спомињући поједине личности у Црној Гори, које су ангажоване у завјери споменуто у вас, долазили уз то, да ћете их дочекати у Котору и дати им парачим видите бомбе, или како се Даковић изразио, да ћете му морати на саму бомбу паре бројити.

Даље, да је Милија Павићевић у лутњи, зашто Даковић и друштво му, њега — Павићевића — одређују да носи бомбе у Црну Гору, рекао Даковићу: ето ти Андрија Радовић и Бајо Гардашевић. Да сте ви Рајковића при поласку за Србију повучено помагали и у кућу примали, коју околност свједочи и Митар Вукчевић, а из које се да закључити, да сте ви имали од раније веза са Рајковићем.

2.) По исказу Васе Ђулафића, да је на познатој конференцији завјереника у хотелу „Париз“ у Биограду, Петар Новаковић, који је баш присио из Црне Горе, реферишући о закључцима деветорице на Романовој ливади и изгледима завјере у Црној Гори, споменуо и вас као једног од оних, који су га послали у Биоград, односно, који сондирају терен за преврат у Црној Гори. Још је Новаковић ту на истом мјесту нагласио, да сте сигурно већ и до сад тајно пошли из Црне Горе у Котор на састанак с Даковићем и другим завјереницима. Исту околност причао је Ђуру Војводићу — по Војводићевом исказу — Тодор Божовић уз пут од Биограда до Гужа, т.ј. да сте ви сигурно стигли у Котор ради договора с Марком Даковићем. У тужби се наглашује, да се не може пропустити, а да се одамах на мјесту не констатује важност и тежина чињенице, да су завјереници већ у напријед знали за тајни састанак ваш са завјереницима у Котору, односно с Марком Даковићем, што несумњиво доказује, вели су у тужби, већ тада дефинитивну изграђеност завјереничког плана.

3.) По исказу Ђура Војводића, да му је Марко Даковић 19. октоб. у хотелу „Stadt Wien“ у Котору, разлажући му завјеренички план истакао између осталих и вас — Андрију Радовића.

4.) По исказу Радована Минаћа, да је по њему 11. октоб. поручио М. Даковић из Котора, да рече вама или Михаилу Ивановићу, да пошљете кога у Котор. Минаћ додуше тврди, да он није Даковићеву поруку испоручио ни вама нити Ивановићу, него признаје само да је на Цетињу 12. октоб. при поласку за Подгорицу причао то Ристу Рунду; али како се у тужби напомиње, упада у очи, да сте ви 12. октоб. око 11—12 сати ноћу у истини тајно пошли у Котор.

Шта бисте имали да приговорите оновима тужбе?

Али прије тога, Радовићу, кажите, познајете ли Стевана Рајковића?

А. Радовић: Познајем га онако, како га познаје сваки бивши његов министар. Он је био словослагач у Држ. Штампарији, а ја његов надлежни министар. У осталом ја молим, да се овдје преда мном стави један астал, јер ја имам хартија, које треба да стоје преда мном.

Предсједник: Ви се можете послужити хартијама, али астал вам се не може дати.

А. Радовић: Ја мислим, да бар толико тирјански не треба поступати са мном.

Ја сам дошао сам. Мене је влада свуда тражила. Тражена је моја екстрадиција, и нијесте ме могли добити. Дошао сам сам.

Дакле, ја мислим, да је разлог, да ми дозволите, да се браним, да се дође до истине и до правде, нарочито у овој прилици и овако сензационалној парници, од које не зависи само углед појединог човјека, него углед Књаза Господара и Црне Горе, а сувише углед оних кућа, које су са Господарима Црне Горе држали барјак Црне Горе, кућа, које су освијетлиле образ Црне Горе. Све то узмите у обзир.

Узмите у обзир, да ја нијесам обичан човјек; ја сам један дојучерашњи предсједник владе, и има неколико година, да сам велике положаје заузимао. Ја сам човјек, којему је Књаз Господар највише благонаклоност исказивао; ја сам онај, који сам de facto био вођа „Народне Странке“ од дана њеног остварења до данас и све, што су оснивачи „Народне Странке“ радили, ја носим највишу кривицу за то.

Ако сам ја био у завјери, стан' да видимо, јесам ли ја био оснивач завјере, и јесу ли они из Нар. Странке, за које се говори, да су против Књаза и Династије, или је ко други?

Све то треба да се расчисти, па да се дође до истине. Ви сте били неки од вас са мном другови, неки су били мени потчињени. Узмите у обзир, да сте једно-степенни суд, па за то и молим, да имате стрпљења и да ме саслушате. Будите увјерени, све што будем говорио, све ће бити у корист суду, да се дође до истине, па нека се са мном чини, што се хоће, и ипак остају вјеран потомак оне куће, која је у најгорим моментима, кад су се друге мећале на услугу непријатељима, она је остала чврста и вјерна отаџбини. — Такав ћу ја да будем.

Као такав, ја хоћу да кажем, да та кућа није родила једног издајника, појединог човјека, који је вазда служио вјерно свога Господара. Ви знате, да сам примјерно служио, као ђак и чиновник, па то је и доказ, што је мени допаула онолика благонаклоност Књаза Господара, онолико обасипање свим орденима и свим другим частима, тако да се Књаз могао изражавати, да мене највише љуби послије свога трећега сина.

— Баш за то, господо, ја бих био један изрод, кад бих ја иоле имао учешћа у тој завјери, јер то не би се тичало само мене, моје куће, родбине, тичало би се Господара, који се је толико преварио, и који је толико повјерења дао једном човјеку, који је изрод, тичало би се и вас, господо!

Шта би рекао свијет, да сам ја издајник?! Шта ће рећи за вас остале, који сте ману благонаклоност уживали код Господара, и мањи положај заузимали?!

Предсједник: Немојте забравити, да сте на оптуженичкој клупи! Суду није потребно, да истичете што сте до сада били. То суду није потребно по овој ствари. Ви сте дошли на позив суда, да побјегнете основе, које тужба против вас истиче и у границама тих основа тужбе — суд ће вам дозволити, да побјегнете те основе. У тужби нема основа против вас, који доводе ваш досадашњи рад у везу са овом завјером. Ви видите већ неколико тачака основа подозрења, које тачке истичу баш учесници у овој завјери, који своју кривицу признају. На основу тога имате да дате своју одбрану.

А. Радовић: Никад Радовић не би дошао на оптуженичку клупу, да није био de facto вођа „Народне Странке“.

Предсједник: Каква је то странка кад није била организована?

А. Радовић: „Народна Странка“ је била организована.

Предсједник: Гдје је организована?

А. Радовић: Ви сте читали наш програм.

Предсједник: Јесте ли имали статуте?

А. Радовић: Јесмо.

Предсједник: Јесу ли потврђени од власти?

А. Радовић: Нијесу, јер нијесмо били готови.

Предсједник: Нити има „клуба“, нити има странке.

А. Радовић: То ви данас можете говорити.

Предсједник: Боље би било, да одговорите на питања.

А. Радовић: Прије свега ја кажем, да никад не би дошао на оптуженичку клупу, да није било политике. Да је Радовић, кад је отишао, рекао Митру Мартинићу, да неће више бити у „Народној Странци“, да се неће више мијешати у политику, никоме од владе не би пало на памет, да тражи Радовића. Дакле, ту је основ свега тога. Политика је довела Црну Гору до овога, и то политика...

Предсједник: Ја понављам, да ниједан основ у тужби нигдје није истакнут, који вас због вашег политичког рада доводи као кривца у овој завјери. Једино извјесни оптуженици односно завјереници, који своју кривицу признају, они истичу околности, који иду против вас. Дакле, ви имате, да одговорите на те околности и према томе изволите одговорати на питања.

А. Радовић: Ни једне ријечи. Прије свега, ја имам право да говорим, као што се у свакој кривичној парници има право, да се говори о оптужби, па онда има право оптужени да говори о извјесним околностима, а ја мислим, да још више имам ја право.

Прије свега ја имам право, да истакнем све оне моменте, који иду у моју корист, да се расвијетли ствар.

Кад бих ја вама одговарао само на оптужбу која је пред вама, ја не бих ништа друго могао рећи, него ово: то је све измишљотина, лаж и клевета. Али има појединих ствари, а има и појединих догађаја и случајева, који ће доказати, да је немогуће оно, што се против мене у оптужби наводи.

Предсједник: Врло добро.

А. Радовић: Осим тога г. предсједниче, ја знам све, какве су против мене оптужбе биле, како се писало против мене и ко је писао. Знао да су писали људи, који су добивали инспирација од владе.

Оптужба је моја изишла прва у „Београдским Новинама“ у листу „Славенска Мисао“ и друге, све су то тужбе од којих се по мало ретерирало, то треба споменути.

Рекло се, да је Радовић помутио Црну Гору.

То треба виђети.

Предсједник: Немојте обраћати пажњу на то што новине пишу.

Ви сте већ виђели и чули, како новине пишу против људи виших и заслужнијих, него што сте ви. Писали су, пишу и писаће; то зависи од карактера новинара.

А. Радовић: Али кад ме влада оптужује то је нешто друго.

Предсједник: Вас су државни тужбаци оптужили. Суд вас је ставио под суд, и ви имате да се браните али само у границама основа тужбе. Нећу никако допустити да се извијањем, причањем онога што је суду познато, одуговлачава расправа.

Одговарајте на питања.

А. Радовић: Молим вас!

Предсједник: Нећу допустити.

А. Радовић: Имам право дати ријечи.

Предсједник: Говорите од куд сте дошли!

А. Радовић: Узмите да нијесам Рајковић. Ја сам још г. предсједниче...

Предсједник: Ви сте оптуженик и као такав треба да се понашате.

Одговарајте на питања.

А. Радовић: Ја сам добио Устав и Кривични Законик, те знам, да имам сва права као други човјек.

Предсједник: Одговарајте на питања.

Андрија Радовић: Ја сам г. предсједниче, добио од вас Устав и Кривични Законик, то значи, да овај суд уважава да постоји Устав и Кривични Законик. На основу Устава каже се, да постоји један закон, на основу којег сам ја на оптуженичкој клупи. Кривични Законик постоји, и сваки оптужени, кад дође пред суд има право да докаже, да ли су његова права, утврђена Уставом, погађена или не.

Дозволићете ми да докажем, да су у овом конкретном случају моја права загарантована Уставом, за који ви сами, кад сте ми га дали, констатујете да постоји, дозволићете ми да овдје пред вама то докажем.

Предсједник: Слушај!

А. Радовић: Ово је једно правило, од

којега и ви као правник не можете да одступите. Ја кажем...

Предсједник: Одговорите на питање.

А. Радовић: Устав је погађен са овим што сам ја на оптуженичкој клупи на овај начин.

Друго хоћу тражити друге ствари, које ми кривични и сви закони дозвољавају.

Предсједник: Ви хоћете да изишним ситницама забашурујете факта.

А. Радовић: Тражим да зборим о искључењу судија.

Предсједник: Немате ријечи. То је требало у своје вријеме.

А. Радовић: Ја сам овдје дошао а нијесте ми дали да уљегнем.

Предсједник: Ја ћу вас удаљити с јавне расправе и осудити in contumaciam.

А. Радовић: Зар ви мислите, да ме тирјанишете на овај начин?!

Предсједник: Ви хоћете суд да тирјанишете!

А. Радовић: Ни дао Бог!

Предсједник: Одговорите на питање! Кажите од када сте се познавали са Рајковићем?

А. Радовић: Констатујем факт, да ми ви г. предсједниче, не дозвољавате говорити.

Предсједник: Констатовано је и без тога у стенографским биљешкама. Од када сте познати за Рајковићем?

А. Радовић: Познајем га од кад сам био Министар Финансија и Грађевина. Рајковић је био радник у штампарији, те је заједно са неким радницима, особито са Лазаревићем, бунио раднике и стварао штрајкове. Долазио је код мене заједно са неким од њих, да се жале и траже повећање плате и т. д. Том сам га приликом упознао. У исто доба био је фактор Држ. Штампарије г. Јовановић. Не знам је ли овдје или није. У исто доба, а споменућете се и ви, јер сте и ви били члан истог кабинета, уређивао је г. Јовановић Држ. Штампарију. Освртао сам се да видим како се ради. На Рајковића често ми се жалио фактор, као на несталног младића, на човјека, који не слуша, непослушан, и толико га знам, да ни фактор, ни његови претпостављени нијесу с њиме били задовољни.

Послије моје оставке, нијесам се за Рајковића више интересирао, јер нити је долазио да што тражи, а наравно ја од таквог човјека нијесам имао потребе, јер познато је, да сам се врло мало с киме дружио, који је и мало нижи од мене, а немо ли са словослагачима.

Предсједник: Јесте ли га послали у Никшић?

А. Радовић: Све ћу казати, имајте стрпљења.

Предсједник: Немојте да дајете лекције суду.

А. Радовић: Бога ми, јако се гријешите да ми не дозвољавате да говорим.

Предсједник: Говорите, само нећу да отежете ствар безкорисним разговором.

А. Радовић: Све што кажем корисно је, као што је и цио мој рад.

Послије првога варварског напада на штампарију никшићску, који је напад предводио старјешина војни, данашњи један бригадир и командир, ондашњи слагач штампарије и поданик српски, видио се на муци, и страшио се да га не убију, те је затражио да га отпустим. Најприје је осуствовао, али нам је казао на повјерљив начин, да ће да иде.

Штампарија га је отпустила и остала су нека дјеца да раде на листу „Народна Мисао“.

Управа штампарије обратила се на мене т. ј. трговац Јовановић, молио ме је, ако би му ја могао наћи једнога слагача. Ја сам се онда обратио некоме Лазаревићу, који је био такође слагач у Држ. Штампарији, али је дао оставку услед неспоразума са фактором и отворио кафану. Понудио сам њега, да иде у Никшић, али овај је одбио понуду, рекавши, да не може, али да ће тражити кога у Хрватској. Писао је у Загреб, али смо добили тешку понуду: тражило се мислим око 150 круна мјесечно. Затим се понудило једном другом младићу, сину Марка Бугара, који је био у Сарајеву, три прије, што је био и машинист, а требао је и машиниста и слагач у исто вријеме. Овај се најприје примио, а послје није хтио.

Преплата се шаље поштом, само и непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручице, г. Вељу Рамадановићу, К. И. агенту у Котор.

Допише се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара.

Р. Минић: Јест.
Председник: Њему или Мих. Ивановићу?
Р. Минић: Обојици.
Председник: А јеси ли казао, кад си дошао на Цетиње?
Р. Минић: Нијесам. Мих. Ивановића не познајем никако.
Председник: А да нијеси коме говорио да рече А. Радовићу?
Р. Минић: Нијесам.
Председник: Да ти нијеси случајно изговорио, да ти је Радовић то рекао?
Р. Минић: Окле би то мени на ум пало? Нијесам ја то извадио из главе.
Председник: Јиси ли ти познавао Радовића од прије?
Р. Минић: Јесам како не, има двије године.
Председник: А гдје си га упознао?
Р. Минић: На Грахову.
Председник: Јеси ли живио на Грахову?
Р. Минић: Јесам 2 године. Радио сам црвље.
Председник: Је ли ти била фамилија ондје?
Р. Минић: Јест мајка и три брата.
Председник: Шта су ти радила браћа?
Р. Минић: Један је био чиновник поште и телеграфа, а два су учили у школу.
Председник: А гдје су ти браћа сада?
Р. Минић: Један је пошао у Ческу да учи, један дома, а онај што је био чиновник на пошти, он је пошао у Србију.
Председник: Јеси ли се познавао са фамилијом Радовића?
Р. Минић: Јесам са свакојим чељадетом.
Председник: Ти остајеш при тврђи, да ти је то рекао Радовић. Је ли то било 11. октобра или који други дан?
Р. Минић: Чини ми се да је било 11. или 10-ог.
Председник: Кад си ти кренуо из Грахова?
Р. Минић: У сриједу.
Председник: Када у сриједу?
Р. Минић: Око подне.
Председник: Која је то била сриједа?
Р. Минић: Сриједа пред Петков-дан. Државни тужилац Вуисић: То је тачно 11-ог октобра.
Председник: Куда си пошао?
Радован Минић: У Колашин на славу.
Председник: Какву славу?
Р. Минић: За Петков-дан.
Председник: Колико си се бавио на Цетињу?
Р. Минић: Дошао сам у Рисан и ту преноћио, а другог дана у вече сам дошао у Котор и ту сам био једну уру или мало више. Не знам Бога ми, ко је нашао кароца и ми смо кренули. Рекао ми је Радовић то и то, да речем Андрији Радовићу или Михаилу Ивановићу, а ја нијесам намирљавао то говорити, јер сам чуо, да су се посвадили у кафани Мих. Јовановића и да је Марко побјегао у Котор. Од тада сам се ја бојао, да га видим, а чим је дошао то да говори, као да ме је нешто ујело.
Председник: Јеси ли рекао Радовићу, да те испоручити?
Р. Минић: Ја сам рекао да нећу, јер да немам кад тим се бавити, јер ми је хитно. Дошао сам на Цетиње, ноћу сам код Пера Тановића. У јутру сам узео кола. Разговарао сам се с Ристом Рундом око кола и питао ме гдје ћу, а ја рекох у Колашин, и он на то рече, да идемо заједно, и тад сам му ја причао, што ми је рекао Марко да испоручим и т.д., а он ми рече, да о томе ником ништа не говорим — „багали ти то у овим приликама,“ и ми продужисмо пут за Подгорицу.
Председник: Да ли си ти, Минићу, хтио то рећи овима?
Р. Минић: Ја да сам хтио рећи, рекао баш бих то Марку у Котору.
Председник: Ставите му питања, Радовићу.
А. Радовић: То је довољно, кад је рекао Марку Радовићу, да неће испоручити, онда ме није могао очекивати. По оном, што су се зачудили, то је довољно. Добро се спомени, је ли ти рекао Радовићу или коме другоме?
Р. Минић: Рекао ми је Радовићу, Михаилу Ивановићу или коме другоме.
А. Радовић: У коју сте уру пошли с Цетиња?
Р. Минић: У јутро.
А. Радовић: У коју уру, споменућеш се?
Р. Минић: Око 8—9 ура.
А. Радовић: У који дан?
Р. Минић: У четвртак или петак.
А. Радовић: Пошли сте пут Подгорице?
Р. Минић: Јест.
А. Радовић: Кад си рекао Рунду о тој ствари?
Р. Минић: Рекао сам му онда, кад је рекао, да је погодио кола и да би пошли заједно.
А. Радовић: Могли сте се дакле зауставити код моје куће, али нијесте. Он је рекао Радовићу, да ми неће ништа испоручити, те је дакле моја сумња оправдана, да не вјерујете, да је Радовић рекао њему, јер је овај рекао Радовићу унапријед, да неће казивати.
Председник: Зашто си Минићу, рекао Радовићу, да нећеш испоручити?

Р. Минић: Зашто нијесам смио. Чуо сам, да су се посвадили у кафани и да је Марко пошао у Котор.
А. Радовић: Оправдано је дакле оно, што сам ја установио.
Председник: Откуда би Радовић то говорио, кад не би имао везе с вама?
А. Радовић: Он је могао тражити, да добије везе, али их није имао. Њему је било у интересу, да тражи особа, да би му ствар била успјешнија. Могао је метнути не само мени, него и све Црногорце. Мени је главно, што је из његова говора констатовано, зашто се Радовић зачудио, кад сам дошао у Котор, а Минић није казао.
Председник: Нека се прочита записник Риста Рунда.
Писар Краљевић чита:
Закључак од 21. дец. 1907. год. састављен у Суду по прелуду Риста Рунда.
На постављено му питање Ристо Рунда изјави:
На два дана пред Петров-дан ов. год. Радоје Минић, из Колашина, који је држао црвљарску радњу на Грахову, а сада има мјесец дана пријешао је са истом радњом у Колашин, бјеше с Грахова преко Рисна и Котора дошао на Цетиње и пита ме: Тако ти Бога гдје је на стану Андрија Радовић? Ја га упитам: што ће ти? Каже, да му је рекао Марко Радовић, да сиђе Андрија одмах у Котор, јер има нешто прешна посла, и то ми рече да му је рекао Марко Радовић да рече било Андрији Радовићу било Михаилу Ивановићу да један од њих сиђе у Котор.
Кад ми је то Минић причао, ми бјесмо при путу за Подгорицу и већ смо били нашли заједно кароцу, и пошто смо већ морали кренути, ја сам му говорио, мени се ти тога, имаш свога посла, него хајде да путујемо, и ми смо тада сјели у кароцу и пошли за Ријеку — односно за Подгорицу.
Више немам што казати.
По прочитању: Ристо Рундо.
Председник: Данашњи се претрес закључује, а наставиће се сјутра у 8 сати.
(*) У „La Depeche d'Orient“ и у „Journal de Saint-Petersbourg“, излазили су чланци у корист Црне Горе потписани од Serge de Chessin Cherchevsky, главног уредника овог потоњег листа. Тим је наш министар председник био побуђен да топло захвали и своје признање изјави честитом г. Шершевском, који му је на то писмо и одговорио из Париза 24. априла, како слиједи:
Excellence,
J'ai été profondément touché par la lettre que Votre Excellence a bien voulu m'adresser au sujet de mes articles sur le Monténégro. Je suis infiniment heureux de savoir que les idées, exprimées dans ces articles, sont conformes à celles de Votre Excellence sur la politique de la Principauté; je n'ai pas eu d'autre but, et c'est ma meilleur récompense. Fermentement attaché aux grandes traditions de solidarité Slave dans les Balkans, je considère comme un véritable devoir national de mettre en lumière les intérêts de Votre vaillant et beau pays, et je suis très vivement reconnaissant à Votre Excellence d'avoir bien voulu remarquer mon effort dans cette voie.
Je remercie également Votre Excellence de la très aimable et très précieuse proposition de m'envoyer le Glas Tzrnogortza, où j'ai lu, avec le plus grand plaisir, la traduction de mes articles, mais je n'ai pas encore reçu le journal, probablement à cause de l'absence, sur l'adresse, du numero (91) de la maison.
Veuillez agréer, je Vous prie Excellence, l'hommage de tous mes remerciements et de ma très respectueuse considération.
S. de Chessin Cherchevsky.
Писмо гласи у преводу:
Преузвишености!
Ја сам дубоко тронут писмом, које ми је Ваша Преузвишеност упутила по предмету мојих чланака о Црној Гори. Ја сам неизмјерно срећан, што сам дознао да су мисли изражене у тим чланцима саслагне са мислима Ваше Преуз. о политици Књажевине; ја нијесам ни имао другог сврху, а то ми је најбоља награда. Чврсто одан великим традицијама узајамности Словена на Балкану, ја сматрам као праву националну дужност да изнесем на видик интересе Ваше јуначке и лијепе земље, и најживље сам благодаран В. П. те је извољела поклонити пажњу мојим најорима у овоме правцу.
Ја уједно захваљујем В. П. на врло љубазном и врло драгоцјеном предлогу да ми шаљете „Глас Црногорца“, у којем сам читао са највећим задовољством превод мојих чланака, али лист још нијесам добио, ваљда с тога што није назначен у адреси бр. 91 мојега стана.
Изволте примити и т. д.
С. од Шесин Шершевски.
Из овога се писма још боље утврђује, да је писац оних чланака, које А. Радовић себи присваја, г. Шершевеки, који их је и потписао, а не А. Радовић.
Ур. „Гл. Црн.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Личне вијести. Г. Евгеније Поповић, књ. генерални консул у Риму, приспио је на Цетиње.
Г. Др. Јован Цвијић, професор универзитета у Биограду и познати научник, стигао је јучер овамо и имао је част бити примљен од Нб. Кр. В. Књаза Господара.
Г. Др. Цвијић отпутоваће сјутра у пратњи свога асистента г. Милојевића, ради научних студија у Морачу, а одатле ће поћи у Бар.
Исправка. У прошлом броју нашег листа у стенографским биљешкама стоји, да се је на јавној расправи прочитала прокламација Српске Омладине из Црне Горе, која је била штампана у биоградској „Штампарији“; а та је прокламација у Биограду најприје штампана на засебним плакатима, који су свршетком маја пр. год. послани у Црну Гору, али их је власт одмах ухватила и њихово распростирање забранила 1. јуна пр. године.
Осим тога и анонимно писмо, које је из Биограда упућено министру председнику, и у истој сједници било прочитано, стигло је на Цетиње првих дана маја а не концем маја пр. год., као што стоји у истим стенографским биљешкама.
Прилози за дјечију болницу. За подизање дјечије болнице за успомну Књажевића Стевана и Станислава привременог одбор примио је даље ове прилоге: Г-ђа бароница Нина Морниурго из Трста кр. 500—
г. Антоније Јануци, књ. генерални консул из Рио де Јанеиро фр. 500—
г. Бон Формон из Сан Себастијана фр. 50—
г. Ш. Е. Вигуре из Сан Себастијана фр. 20—
Послужитељи Свијетлог Двора:
Илија Ф. Јовановић кр. 5—
Стево Б. Мартиновић „ 5—
Нико Вујовић „ 3—
Марко Вушуровић „ 3—
Јован Бориловић „ 2—
Широ Лучић „ 2—
Лука Вујановић „ 2—
Видо Вуксановић „ 2—
Милан Маџар „ 3—
Марко Стругар „ 3—
Гајо Бурић „ 5—
Кате Почек „ 3—

ТЕЛЕГРАМИ

Техеран, 12 јуна. Козаци су јуче у јутру опколили парламенат тражећи у име Шаха, да му парламенат изда неке посланике. Парламенат је одбио ово тражење а чланови политичких клубова пуцали су на војску и убили неколико војника. На то је војницима дошло појачање с артиљеријом, и ова је почела бомбардирати парламенат и џамију у близини парламента. Бомбардовање је трајало до 3 сата послје подне. 70 особа је убијено и рањено, а многи највиђенији чланови парламента уапшени су. Техеран је сад у рукама руског генерала Љакова, који заповиједа књицом. Шах је прогласио ванредно стање у вароши.
Биоград, 12 јуна. Велимировић није успио да састави владу, пошто је Љуба Стојановић, вођа самосталаца изјавио у име свих странака, да ће се самосталци према новој влади држати исто тако као према влади Пашићевој, јер у оваквом рјешењу кризе не виде гаранцију да ће се промијенити систем.
Петроград, 12 јуна. Наредбом Државног Савјета забрањено је свим државним, земаљским и општинским чиновницима, ди буду чланови кадетске странке или које друге сличне овој.
Цариград, 12 јуна. Нури-беј, бивши валија у Ангори, наименован је валијом у Скадру.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Првог јула тек. год. истиче претплата за прво полугође многим нашим г. г. претплатницима, — зато се позивају исти — ако желе и даље наш лист примати — да изволе што прије обновити претплату, како не би било прекидања у пошљици листа.
Претплату на „Глас Црногорца“ прима: за Црну Гору, Аустро-

Угарску, Босну и Херцеговину и све друге земље — само Администрацији „Гл. Црногорца“ на Цетињу. — Које је наручнице може претплату слати госп. Вељку Рамадановићу, Књ. Цр. агенту у Котор. (Cattaro—Dalmatien).

„Глас Црногорца“ неће се ни коме слати — ко унапријед не пошље претплату.

Претплата је листу досадашња. Претплата на „Глас Црногорца“ прима се само у годишњим и полугодишњим роковима.

Цетиње, 10. јуна 1908.

Администрација „Гласа Црногорца“.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Изапале су из штампе:

СТЕНОГРАФСКЕ БИЉЕШКЕ

О РАДУ

ЦРНОГОРСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

сазване у редован сазив 18. октобра 1906. год.

КЊИГА ПРВА

сједнице држате до 18. децембра 1906. г. (од 11. предходне до 11. редовне.)

Ова прва књига садржи 64 штампана табака велике осмине.

Цијена 4 круне.

Може се добити у књижарама: Пера М. Калуђеровића на Цетињу, Коста К. Станића у Подгорици и у Дворској књижари Мите Стајића у Биограду.

Бр. 176.

Цетиње, 9. маја 1908.

Из Канцеларије

Министарства Финансија и Грађевина
Одјељење Управа Држ. Штампарије.

Званични огласи

Убрзан пренос поште.

Пренос поште између Подгорице—Лијеве Ријеке и Колашина, који се је до сада вршио два пута недељно, вршиће се — почев од 10. јуна ове год. — три пут недељно, и то:

Из Подгорице ће полазити за Лијеву Ријеку понедељником, сриједом и петком у 9 сати прије подне и ту стизати истих дана у 6 сати послје подне.

Из Лијеве Ријеке полазиће за Колашин уторником, четвртком и суботом у 7 сати прије подне и тамо стизати истих дана у 2 сата послје подне.

Из Колашина за Лијеву Ријеку полазиће недељом, сриједом и петком у 9 сати прије подне и ту стизати истих дана у 4 сата послје подне.

Из Лијеве Ријеке полазиће за Подгорицу уторником, четвртком и суботом у 7 сати прије подне, а стизати у Подгорицу истих дана у 4 сата послје подне.

Број 3879. Из Поштанско-Телеграфског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, 7. јуна 1908. на Цетињу. 2,4

Службени огласи

ОГЛАС. — Јавна продаја непокретности Ђура М. Станишића из Његуша, извршиће се дана 28. јуна и 28. октобра тек. год. у четири сата послје подне.
Види оглас у 20. броју „Гласа Црногорца“ од 6. маја 1908. год.
Број 238—283—1907.
Његуши, 2. јуна 1908 год.

Капетански Суд
Р. 51. Бр. 264, 1,1 Кап. Ђуро Врбица

ОГЛАС. — Јавна продаја непокретности бриг. Ђузе Вукотића из Никшића, извршиће се на дан 6. октобра 1908. год. у 2 сата послје подне.
Види оглас у 16. броју „Гласа Црногорца“, од 1908. год.
Број 244 ех 1908—1905—1903.
Никшић, 6. јуна 1908 год.
Општински Суд
Судија
Р. 49. Бр. 269, 1,1 М. В. Мијушковић

Цијене производа у главнијим мјестима за мјесец мај 1908. године.

Број		ПРОСЈЕЧНА ЦИЈЕНА ЈЕДНОМ КИЛОГРАМУ																			
		ВАРОШ										НА ЈЕДНОМ ЛИТРУ									
		ВУНЕ					МАСТИ					МЕСА СУВА					РИБА СУХА				
		сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.	сирове	посир.
		У	К	Р	У	Н	А	М	А			У	К	Р	У	Н	А	М	А		
1	Цетиње	1.60	2.40	1.20	1.60	1.60	2.40	1.20	1.60	1.60	2.40	1.20	1.60	1.60	2.40	1.20	1.60	1.60	2.40	1.20	1.60
2	Подгорица	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
3	Никшић	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
4	Бар	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
5	Ријека	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
6	Улцињ	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
7	Данилов-град	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
8	Вир	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
9	Колашин	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40
10	Андријевица	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40	1.40	2.20	1.00	1.40

Приватни огласи

БАРСКО ДРУШТВО

Распоред пловидбе поштанских и трговачких парабродова по Скадарском језеру и Бојани.

Полазак: Поштански и трговачки парабродови полазе сваки дан осим недеље у 10 сати прије подне из Скадра и тичу Вир—Плавницу: понедељником, сриједом и петком, а Плавницу—Вир: уторником, четвртом и суботом. Истог дана враћају се у Скадар.

Сретање: На Виру с државном барском дилижансом у доласку и поласку.

Полазак: Из Ријеке за Вир полази сваки дан осим недеље у 11 сати прије подне и истог дана враћа се на Ријеку.

Сретање: С парабродом, који полази из Вира за Плавницу и Скадар и то: понедељником, сриједом и петком, а уторником, четвртом и суботом с парабродом за Вир и Скадар. На Виру пак с државном барском дилижансом у доласку и поласку.

Сретање: На Плавници с приватнијем подгоричкијем омнибусом у доласку и поласку.

Полазак: Из Скадра за Обод и обратно сваког дана осим недеље.

За подробнија обавјештења треба се обратити односнојем друштвенијем агенцијам.

Р. 156. Бр. 128. 10,36

ОБЈАВА. У магазину ове Царинарнице, налази се следећа роба, којој се власник незна:

1. каса манифатуре под знак Г. В. П. број 7.406.

1. врећа цукра без знака и броја.

1. " " (квадрат) " " " "

1. " " (") " " " " и

1. вез коњских плоча, такође без знака и броја.

Ко би на горе назначену робу полагао право власништва, позива се, да у року од данас за мјесец дана, предстане Управи Царинарнице с потребним исправама, ради пријема робе и исплате царинских дажбина. У противном управа ће поступити по наређењу 74. чл. царин. закона.

Број 281.

У Риједи, 29. маја 1908.

Р. 110, Бр. 261, 1,1

Управа Царинарнице

ПОЗИВ

на све моје и мојих покојних синова дужитеље с молбом, да са чистим документима о свом потраживању лично или преко пуномоћника, дођу овдје на Жабљак 6. августа ове године, када ћу их равномерно намирити мојом имовином.

Жабљак Потк. Бока Шаулић

1. јуна 1908 г.

Р. 44. Број 274. (1—3)

СРЕТЊЕ Српске Држ. Класне Лутрије за 1 класу 36 кола, којих ће вучење бити

10. јула 1908. године

Готозе су, и могу се добити, код подписатих овлашћених продаваца.

Динира 3,795.000 подељено на веће и мање добитке, има се у току играња овога кола исплатити учесницима у игрању.

Српска Држава јамчи за исплату добитка.

План ове Лутрије са Правилима, из којег се опширно да видети, ред вучења појединих класа, поделе добитка по класама и све што је нужно знати једном играчу, шаљемо уза сваку извршену поруку бесплатно.

Цела срећка стаје 24 динара, половина 12 динара и четвртина 6 динара.

Уплату за срећке, најподесније је слати поштом упућеном, на фирму

Београд, јуна 1908. год.

Л. Кокановић и Друга

Овлашћене продавце срећка

Српске Држ. Кл. Лутрије

Р. 122, Бр. 271, 1,3

ОБЈАВА. Доста пространи дућан са магазином у Катунској улици број 24. даје се под афиг мјесечно 35 круна, или за натлијама, или за складиште.

Ко жели исти афитати, нек се обрати посједнику куће.

Р. 32, Бр. 259, 1,6

ХОТЕЛ БАЛКАН У ПОДГОРИЦИ

ново свјетски уређен, колико собе толико локал. Кухиња врло фина и укусна. Цијене за све наумјереније, те се препоруча земљаку и странцу за што већу посјету.

С поштовањем

Р. 33, Бр. 262, 1,3

Иван Марковић

БЛАГОДАРНОСТ

Јучер на подне снађе нас жалост, поводом смрти нашег никад незаборављеног брата, синовца

† Глигора Костова Радовића

из Пиве, (села Борковића), у најлепшем цвијету свога живота у 21 години младости. — Покојни Глигор дошао је у Америку о трагу година дана, где се бавио у Доуглосу Аласку, који је био члан друштва Српска Застава Савез Србобран. Као угледни, карактерни, оставио је за се лијепо име и поштовање, како од своје браће, тако и цијелог грађанства. Напосљетку дошао је овђе, и у шпедату послао осмо-дневног боловања испустио своју душу.

Овијем сматрамо за дужност, изјавити вјечиту благодарност нашој браћи црногорцима, Личанима, Бокезима и Херцеговцима, која нежалише труда те увеличаше спровод и ублажише нашу тугу. Лака му ова туђа земља.

Fairbanks Alaska, 6 (19). apr. 1908.

Ожалошћени: брат: Милун К. Радовић, стриц, Мијајло Л. Радовић.

Р. 130, Бр. 258, 1,1